

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: council@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. E02-66

(Prot. Nr. 30, 2. §)

2008. gada 18. jūnijā

Par Konkurences likuma pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu, par lietas izpētes izbeigšanu daļā

Lieta Nr. p/08/05/8

Par Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas 1. punkta pārkāpumu a/s „Nordeka”, SIA „Dautrans” un SIA „Daugavpils autobusu parks” darbībās

2006. gada novembrī portāla TVNET Ziņās bija lasāma informācija par braukšanas tarifu palielināšanu dažādos tālsatiksmes pasažieru pārvadājumu maršrutos Latvijas teritorijā. Šajā publikācijā bija informācija, ka Latgalē SIA „Daugavpils autobusu parks” biļešu cenas paaugstinājusi tālsatiksmes līnijās jau augustā, bet cenu paaugstinājums neattiecas tikai uz maršrutu Rīga-Daugavpils, jo šajā maršrutā darbojas vairāki autopārvadātāji, kuriem savā starpā jāvienojas, lai vienādotu tarifus.

Konkurences padome uzskatīja, ka šī informācija varētu būt saistīta ar iespējamiem Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas 1. punkta pārkāpumiem autopārvadātāju, kuri darbojas maršrutā Rīga – Daugavpils, darbībās un tirgus uzraudzības ietvaros tika veikts a/s „Nordeka” apmeklējums.

Izvērtējot iegūto informāciju, Konkurences padome 13.02.2008., pamatojoties uz Konkurences likuma 8. panta pirmās daļas 1. punktu, 22. panta 2. punktu un 24. pantu pieņēma lēmumu ierosināt lietu uz Konkurences padomes iniciatīvas pamata par Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas 1. punkta pārkāpumu a/s „Nordeka”, SIA „Dautrans” un SIA „Daugavpils autobusu parks” darbībās (Prot. Nr. 7, 5. §).

„Nordeka” ir Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrēta akciju sabiedrība ar vienoto reģistrācijas Nr. 40003022404, juridiskā adrese ir Rīga, Dzirciema iela 121. A/s „Nordeka” galvenais darbības veids ir pasažieru pārvadājumi regulāros tālsatiksmes un starptautiskajos autobusu maršrutos.

„Dautrans” ir Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģistrācijas Nr. 40003187350, juridiskā adrese ir Daugavpils, 1. pasažieru iela 8, LV-5403. SIA „Dautrans” galvenais darbības veids ir pasažieru pārvadājumi regulāros tālsatiksmes un starptautiskajos autobusu maršrutos.

„Daugavpils autobusu parks” ir Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģistrācijas Nr. 41503007196, juridiskā adrese ir Daugavpils, Kārķu iela 24, LV-5403. SIA „Daugavpils autobusu parks” galvenais darbības veids ir pasažieru pārvadājumi regulāros tālsatiksmes un starptautiskajos autobusu maršrutos, kā arī tās valdījumā esošo autoostu pakalpojumu sniegšana.

Izvērtējot lietā esošo informāciju, kā arī normatīvajos aktos noteikto, Konkurences padome

konstatēja

1. Pasažieru regulāro pārvadājumu ar autobusiem regulējums Latvijas likumdošanas aktos

1.1. Autopārvadājumu likumā bija noteikts, ka:

- „ir šādi regulārie pārvadājumi: pasažieru regulārie pārvadājumi ar autobusu (...) (izņemot pasažieru regulāros starptautiskos pārvadājumus)” (29.¹ panta pirmā daļa);

- „pasažieru regulārajos pārvadājumos ar autobusu pasažierus pārvadā ar autobusu par noteiktu braukšanas maksu iepriekš noteiktā maršrutā pēc noteikta kustības saraksta un izlaižot pasažierus iepriekš noteiktās pieturvietās” (29.¹ panta otrā daļa);

- „dotācijas tiek piešķirtas pasažieru regulārajiem pārvadājumiem ar autobusiem. Kārtību, kādā pasažieru regulārajiem pārvadājumiem ar autobusiem tiek piešķirtas dotācijas, nosaka Ministru kabinets” (29.² panta pirmā daļa);

- „maksimālo robežlīmeni braukšanas maksai (tarifiem) par pasažieru regulārajiem pārvadājumiem (izņemot starptautiskos maršrutos), kas tiek dotēti no valsts budžeta vai valsts speciālā budžeta, nosaka Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, saskaņā ar likumu „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” (turpmāk – PSPR) (39. panta pirmā daļa).

1.2. Pasažieru regulāros autopārvadājumus (izņemot autopārvadājumus starptautiskos maršrutos), kas dotēti no valsts budžeta vai valsts speciālā budžeta,

regulē valsts vai pašvaldība attiecīgi savas kompetences ietvaros saskaņā ar Autopārvadājumu likumu. Likumā PSPR noteiktajā kārtībā nosaka tarifu aprēķināšanas metodiku un maksimālo robežtarifu maksai par šādiem pasažieru pārvadājumiem (PSPR 2. panta piektā daļa).

1.3. Saskaņā ar 14.06.2007. Grozījumiem Autopārvadājumu likumā visi iepriekš minētie panti ir no tā izslēgti un 15.07.2007. stājās spēkā Sabiedriskā transporta pakalpojumu likums. Šā likuma pārejas noteikumos noteikts, ka „šo likumu piemēro sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanai pēc 2008. gada 1. janvāra”.

Autotransporta direkcija 18.10.2007. vēstulē Nr. 1-02/1688 (turpmāk – Autotransporta direkcijas 18.10.2007. vēstule) Konkurences padomi informēja, ka 2006. gadā un līdz 15.07.2007. braukšanas maksu par pasažieru regulārajiem pārvadājumiem tālsatiksmes maršrutos noteica saskaņā ar Autopārvadājumu likuma 39. panta pirmajā daļā un likuma PSPR otrā panta piektajā daļā noteikto kārtību, proti, braukšanas maksai par pasažieru regulārajiem autopārvadājumiem, kas tika dotēti no valsts speciālā budžeta, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija noteica tarifu aprēķināšanas metodiku un maksimālo robežtarifu par šādiem pārvadājumiem. Ar Sabiedriskā transporta pakalpojumu likuma (15.07.2007.) pieņemšanu līdzšinējā kārtība tika mainīta. Atbilstoši Sabiedriskā transporta pakalpojumu likuma 16. pantā noteiktajam, sākot ar 01.01.2008. sabiedriskā transporta pakalpojumu tarifu nosaka pats šo pakalpojumu sniedzējs saskaņā ar Ministru kabineta apstiprināto tarifu aprēķināšanas metodiku. Laikā līdz Sabiedriskā transporta pakalpojumu likuma piemērošanas brīdim (01.01.2008.), un Ministru kabineta 02.10.2007. noteikumu Nr. 672 „Sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanā radušos zaudējumu un izdevumu kompensēšanas un sabiedriskā transporta pakalpojumu tarifa noteikšanas kārtība” spēkā stāšanās brīdim (01.11.2007.), pasažieru regulāro autopārvadājumu maksu (tarifus) saskaņā ar Ministru kabineta 26.02.2006. noteikumu Nr. 84 „Pasažieru regulāro autopārvadājumu iekšzemes maršrutu atklāšanas, grozīšanas, slēgšanas un atļauju izsniegšanas kārtība” 6. punktu noteica *Maršrutu (reisu) apkalpošanas līgums* (turpmāk – Līgums) pasūtītājam un pārvadātājam savstarpēji vienojoties.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Konkurences padome secina, ka no 15.07.2007. līdz 01.01.2008. braukšanas maksas tarifu tālsatiksmes maršrutos, kuri tiek dotēti no valsts budžeta vai valsts speciālā budžeta, varēja noteikt katrs autopārvadātājs, savu noteikto braukšanas maksas tarifu saskaņojot ar Autotransporta direkciju.

2. Konkrētais tirgus

Konkrētais tirgus Konkurences likuma 1. panta 4. punkta izpratnē ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu. Atbilstoši Konkurences likuma 1. panta 5. punktam konkrētās preces tirgus – noteiktās preces

tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības. Savukārt atbilstoši Konkurences likuma 1. panta 3. punktam konkrētais ģeogrāfiskais tirgus – ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.

A/s „Nordeka” veic pasažieru pārvadājumus visā Latvijas teritorijā, bet SIA „Dautrans” un SIA „Daugavpils autobusu parks” veic pasažieru pārvadājumus galvenokārt Latgales reģionā un maršrutā Rīga-Daugavpils.

Konkurences likuma 1. panta 5. punkta izpratnē konkrētās preces tirgus, kurā darbojas a/s „Nordeka”, SIA „Dautrans” un SIA „Daugavpils autobusu parks” un sniedz maršrutu autobusu pārvadājumu pakalpojumus, ir pasažieru regulāro pārvadājumu ar maršrutu autobusiem tirgus. Saskaņā ar Konkurences likuma 1. panta 3. punktā noteikto par konkrēto ģeogrāfisko tirgu uzskatāms maršruts Rīga–Daugavpils. No pieprasījuma puses viens maršruts var būt pilnīgi vai daļēji aizvietojams ar citu (piem., maršruts Rīga–Daugavpils plkst. 9:50, kuru apkalpo SIA „Daugavpils autobusu parks” un maršruts Rīga–Daugavpils plkst. 9:50, kuru apkalpo SIA „Dautrans”), un attiecībā uz pasažieriem, kas izvēlas pārvietoties maršruta robežās, ciktāl tie ir aizvietojami ar citu, šie maršruti konkurē. Par konkrētās preces tirgu atkarībā no patērētāju paradumiem (ērtības, braucienā patērētais laiks u.c.) iespējams var uzskatīt ne tikai ar autobusiem veiktos pārvadājumus, bet arī maršrutā Rīga–Daugavpils veiktos pasažieru pārvadājumus ar vilcieniem. Pasažieru pārvadājumi ar vilcieniem nav aizvietojami ar pasažieru pārvadājumiem ar autobusiem visā Rīga–Daugavpils maršrutā, jo ģeogrāfiski gan vilciena, gan autobusu maršruti ar tajā ietilpstošajām pieturām ir atšķirīgi, kā arī atšķirīgas ir ērtības un braucienā patērētais laiks.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Konkurences padome konstatē, ka šajā lietā Konkurences likuma 1. panta 5. punkta izpratnē konkrētais tirgus ir *pasažieru regulāro pārvadājumu ar maršrutu autobusiem tirgus maršrutā Rīga–Daugavpils*.

3. Autotransporta direkcijas¹ noslēgtie Līgumi par autopārvadājumiem

3.1. Autotransporta direkcijas 18.10.2007. vēstulei bija pievienoti Līgumi, kuri noslēgti starp Autotransporta direkciju un attiecīgo pārvadātāju:

- SIA „Daugavpils autobusu parks”, 20.08.2001. noslēgts Līgums Nr. TP 03/10;
- a/s „Nordeka”, 04.09.2001. noslēgts Līgums Nr. TV 01/26;

¹ Pamatojoties uz Ministru kabineta 07.09.2005. rīkojumu Nr. 600 „Par Valsts maršrutu tīkla aģentūras izveidošanas koncepciju” un Satiksmes ministrijas 19.12.2005. rīkojumu Nr. 02-03/370 „Par izmaiņām ministrijas struktūrā”, ar 01.01.2006. Autotransporta direkcijai tiek deleģētas visas Valsts maršrutu tīkla aģentūrai piekritošās funkcijas.

- SIA „Dautrans”, 20.08.2001.noslēgts Līgums Nr. TI 12/3.

Minētie Līgumi noslēgti, pamatojoties uz Ministru kabineta 20.08.1999. noteikumiem Nr. 295 „Pasažieru regulāro autopārvadājumu iekšzemes maršrutu atklāšanas, grozīšanas, slēgšanas un atļauju izsniegšanas kārtība” un Pasažieru pārvadājumu departamenta nolikumu. Pamatojoties uz šo Līgumu, pārvadātājs veic regulāros autopārvadājumus tālsatiksmes maršrutos (reisos) saskaņā ar Līgumam pievienoto pielikumu. Autotransporta direkcijas 26.11.2007. vēstulē Nr. 1-06/1954 Konkurences padomei paskaidrots, ka maršruta apkalpošanas Līguma pielikumā norādīts katram pārvadātājam apkalpošanā nodotais maršruts, tā numurs, nosaukums un autobusa kustības ceļš pa konkrētiem autoceļiem un ielām, kā arī tajos esošajām pieturvietām.

3.2. Saskaņā ar Līguma 2.2.7. apakšpunktu pārvadātājs apņemas 1 mēnesi pirms tarifu spēkā stāšanās brīža informēt Autotransporta direkciju par noteiktās braukšanas maksas (tarifa) grozīšanu (Pielikums Nr. 5).

Visiem šā lēmuma 3.1. apakšpunktā minētajiem Līgumiem pievienots Pielikums Nr. 5 - „Maršruta braukšanas maksa”, kurā norādīts maršruta (reisa) nosaukums, maksa par ceļa 1 km, datums, kad attiecīgā cena (tarifs) stājas spēkā.

Katram Līgumam pievienotas vienošanās par braukšanas tarifu izmaiņām, kuras noslēdzis katrs konkrētais pārvadātājs ar Autotransporta direkciju:

1) SIA „Daugavpils autobusu parks” - izmaiņas maršrutā Rīga–Daugavpils ar 01.11.2004. un ar 10.08.2007.;

2) a/s „Nordeka” - izmaiņas maršrutā Rīga–Daugavpils ar 01.08.2005., izmaiņas maršrutā Rīga–Daugavpils–Krāslava ar 25.08.2005., izmaiņas maršrutā Rīga–Daugavpils ar 10.08.2007.;

3) SIA „Dautrans” - maršrutā Rīga–Daugavpils izmaiņas ar 01.08.2007.

Pamatojoties uz Autotransporta direkcijas 18.10.2007. vēstulē sniegto informāciju, Konkurences padome konstatēja, ka maršrutā Rīga–Daugavpils braukšanas tarifu izmaiņas a/s „Nordeka” un SIA „Daugavpils autobusu parks” ir veikušas no 10.08.2007. un SIA „Dautrans” – no 01.08.2007., pie tam braukšanas tarifus iepriekš minētie autopārvadātāji ir noteikuši vienādus (no 3,50 LVL uz 4,00 LVL).

4. Vienošanās (saskaņota darbība)

4.1. Saskaņā ar Konkurences likuma:

- 1. panta 11. punktu vienošanās ir „divu vai vairāku tirgus dalībnieku līgums vai saskaņota darbība, kurā tirgus dalībnieki piedalās (...)”;

- 11. panta pirmās daļas 1. punktu „ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, tai skaitā vienošanās par tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas

noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem”.

Konkurences likuma 11. panta piemērošana netiek ierobežota tikai ar divpusēji vai daudzpusēji noslēgtu līgumu, Konkurences likums ir piemērojams arī tirgus dalībnieku sadarbībai, kura tiek sasniegta ar daudz neformālākas sapratnes palīdzību un to sauc par saskaņotu darbību.

Lai konkrētā tirgus dalībnieku darbībā konstatētu saskaņotu darbību, ir jāizpildās sekojošiem nosacījumiem:

1) starp tirgus dalībniekiem ir jābūt vienprātībai, ar ko apzināti ir aizstāta konkurence;

2) saskaņai starp tirgus dalībniekiem nav jābūt sasniegtai verbāli un to var būt izraisījuši tieši vai netieši kontakti starp karteļa vienošanās dalībniekiem.

4.2. Saskaņā ar Konkurences likuma 11. panta pirmo daļu katram tirgus dalībniekam jānosaka sava rīcība tirgū patstāvīgi. Tirgus dalībnieks, neapšaubāmi, ir tiesīgs piemēroties tirgus apstākļiem un noteikt preces cenu atbilstoši tās izmaksām, taču ir aizliegti jebkuri kontakti starp tirgus dalībniekiem, kuru mērķis vai sekas ir ietekmēt rīcību tirgū vai atklāt konkurentam savu plānoto rīcību, lai piemērotos tirgus apstākļiem. Lai pierādītu saskaņotu darbību eksistenci, nav nepieciešams, ka konkurents ir formāli apņēmis attiecībā uz vienu vai dažiem citiem konkurentiem rīkoties zināmā veidā vai konkurenti ir vienojušies par turpmāko rīcību tirgū. Ir pietiekami, ka konkurents ar savu paziņojumu par plānoto rīcību ir izslēdzis vai vismaz ir būtiski samazinājis neskaidrību par uzvedību, kuru gaidīt no viņa konkrētajā tirgū.²

4.3. Uzraudzības lietas ietvaros, pamatojoties uz Konkurences padomes Biroja direktora (saskaņā ar 13.03.2008. grozījumiem Konkurences likumā, kas stājās spēkā 16.04.2008., turpmāk – Izpilddirektors) pilnvaru un saskaņā ar Konkurences likuma 9. panta piektās daļas 3. punktu, 28.01.2008. tika veikts a/s „Nordeka” apmeklējums, lai noskaidrotu apstākļus, pie kuriem 2007. gada augustā tika paaugstināta braukšanas maksa maršrutā Rīga–Daugavpils. Apmeklējuma laikā a/s „Nordeka” amatpersonas skaidroja, ka cenu politika izstrādāta 2001. gadā un tajā ņemta vērā Latvijas reģionos dzīvojošo iedzīvotāju pirktspēja – Latgales reģionā tā ir viszemākā Latvijā un tādēļ arī braukšanas maksas tajā ir viszemākās. Braukšanas maksas pārskatītas 2005. un 2006. gadā. Tā kā ir pieaugušas degvielas cenas, darbinieku algas un citi izdevumi, kas saistīti ar pasažieru regulārajiem pārvadājumiem, tika nolemts paaugstināt braukšanas maksu tikai maršrutā Rīga–Daugavpils. Braukšanas maksas tarifu maiņa tika gatavota 3 - 4 mēnešus. Maršrutos braukšanas maksas gūtie ieņēmumi nesedz izdevumus, ko sastāda viena pasažierkilometra pašizmaksa (0,032942 LVL, vidējais tarifs pa visiem maršrutiem 2007. gadā bija – 0,02086 LVL), tātad pasažierkilometra

² Apvienotās lietas C-40 līdz 48, 50, 54 līdz 56, 111, 113, un 114/73 Cooperative Vereniging „Suiker Unie” UA and others v Commission of the European Communities, European Court Reports 1975, 1663 lpp, 174. punkts

pašizmaksas starpību sedz no valsts dotācijām. Apmeklējuma laikā tika veikta a/s „Nordeka” Maršrutu sagatavošanas daļas vadītāja (*) rīcībā esošā datora apskate. No (*) datora 19.07.2007. tika iegūta elektroniskās vēstules, kuru bija sūtījusi SIA „Daugavpils autobusu parks” darbiniece (*), izdruka. Elektroniskās vēstules pielikumā bija *maršruta Nr. 7983-15 Rīga–Daugavpils plkst. 08:40 tarifu tabula*. (*) iesniedza arī savas rakstītās atbildes vēstules, kuru viņš bija 19.07.2007. nosūtījis SIA „Daugavpils autobusu parks” darbiniecei, izdruku.

SIA „Dautrans”, a/s „Nordeka” un SIA „Daugavpils autobusu parks” nepilna mēneša laikā (no 02.07.2007. līdz 23.07.2007.) sniegušas iesniegumus Autotransporta direkcijai ar lūgumu ļaut paaugstināt braukšanas maksas tarifus maršrutā Rīga–Daugavpils.

Ņemot vērā minēto, Konkurences padome uzskatīja, ka a/s „Nordeka”, SIA „Daugavpils autobusu parks” un SIA „Dautrans” darbībās laika posmā no 02.07.2007. līdz 23.07.2007. ir iespējams saskatīt Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes.

4.4. Lai noskaidrotu iespējamo informācijas apmaiņu starp SIA „Dautrans”, SIA „Daugavpils autobusu parks” un a/s „Nordeka” par tarifu noteikšanu maršrutā Rīga–Daugavpils, pamatojoties uz Izpilddirektora pilnvaru un Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas lēmumu Nr. KP-27000308/3 un saskaņā ar Konkurences likuma 9. panta piektās daļas 4. punktu Konkurences padomes amatpersonas veica SIA „Dautrans” un SIA „Daugavpils autobusu parks” apmeklējumus.

4.4.1. Konkurences padomes amatpersonas 19.03.2008. ieradās SIA „Dautrans”, un policijas klātbūtnē veica procesuālās darbības, tajā skaitā lietvedes (*) un valdes locekļa (*) rīcībā esošo datoru apskati.

Lietas izpētes gaitā un SIA „Dautrans” apmeklējuma laikā netika iegūti lietiskie pierādījumi, kas liecinātu par SIA „Dautrans” darbinieku veikto informācijas apmaiņu ar a/s „Nordeka” vai SIA „Daugavpils autobusu parks” par tarifu izmaiņām maršrutā Rīga–Daugavpils.

Ņemot vērā minēto, Konkurences padome secina, ka tās rīcībā nav pietiekamu pierādījumu, lai konstatētu SIA „Dautrans” darbībās Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktā pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes.

4.4.2. Konkurences padomes amatpersonas 19.03.2008. ieradās SIA „Daugavpils autobusu parks”. Valdes loceklis (*) informēja, ka par tarifu izmaiņām lemj pats (*), aprēķinus veic finanšu ekonomiste, bet dokumentus Autotransporta direkcijai (tarifu tabulas) sagatavo SIA „Daugavpils autobusu parks” laika un kustības pētījumu inženiere (*). Konkurences padomes amatpersonām pastāvēja pamatotas aizdomas (šā lēmuma 4.3. apakšpunkts), ka elektroniskās vēstules, kas varētu kalpot kā pierādījumi Konkurences likuma pārkāpumam, bija nosūtītas no (*) rīcībā esošā datora. Konkurences padomes amatpersona policijas klātbūtnē veica SIA

„Daugavpils autobusu parks” (*) rīcībā esošā datora apskati. Tā kā no šī datora bija izdzēstas elektroniskās vēstules, kuras, visticamāk, bija saistītas ar adresi @nordeka.lv, Konkurences padomes amatpersona izņēma 2 (divus) CD diskus, kas saturēja elektronisko vēstuļu saraksti. Viens CD disks tika ielikts aploksnē, kura tika aizlīmēta un to apstiprināja SIA „Daugavpils autobusu parks” valdes loceklis (*) ar parakstu un zīmogu. Apmeklējuma laikā Konkurences padomes amatpersona pieprasīja rakstveida un mutvārdu paskaidrojumus no SIA „Daugavpils autobusu parks” amatpersonas un darbiniekiem. Tika saņemta informācija, ka maksa par braukšanu autobusu maršrutiem rajona robežās paaugstināta ar 01.06.2007., bet maršrutā Rīga–Daugavpils – ar 01.08.2007. Braukšanas maksas paaugstinājums bija saistīts ar degvielas cenu, darbinieku algu un rezerves daļu cenu pieaugumu. Katra mēneša pēdējā trešdienā tiek sasaukta bilances komisija, kurā tiek apspriesti uzņēmuma ekonomiskie rādītāji un lemts par turpmāko darbību. SIA „Daugavpils autobusu parks” finanšu ekonomiste skaidroja, ka gandrīz nevienā reisā maršrutos braukšanas maksas gūtie ieņēmumi nesedz izdevumus, bet tos attiecīgi sedz no valsts dotācijām. SIA „Daugavpils autobusu parks” finanšu ekonomiste iesniedza izdrukas „Dotācijas” par 2007. gada janvāra, februāra un marta mēnešiem, kurās redzams, ka maršrutā Nr. 7983 Rīga–Daugavpils ir ļoti maz reisu, kuros gūtie ieņēmumi no braukšanas maksas būtu lielāki vai vienādi ar maršrutā ieguldītiem izdevumiem. Uz jautājumu, vai SIA „Daugavpils autobusu parks” inženiere (*) ir sūtījusi kādam autopārvadātājam ar elektronisko vēstuli braukšanas maksas tarifus par maršrutu Rīga–Daugavpils, (*) atbildēja, ka to neatceras. (*) iesniedza no viņas rīcībā esošā datora izdrukas par braukšanas maksas tarifiem maršrutā Rīga–Daugavpils, kuri tika iesniegti 16.07.2007. Autotransporta direkcijai (8 lapas), starp kurām bija *maršruta Nr. 7983-15 Rīga–Daugavpils plkst. 08:40 tarifu tabulas* izdruka (tādu pašu elektroniskās vēstules izdruku 28.01.2008. Konkurences padomes amatpersonai iesniedza a/s „Nordeka” Maršrutu sagatavošanas daļas vadītājs (*) no viņa rīcībā esošā datora).

4.5. Pamatojoties uz Konkurences padomes amatpersonas veikto CD diskā ierakstītās elektroniskās informācijas analīzi, tika konstatēts, ka no SIA „Daugavpils autobusu parks” laika un kustības pētījumu inženieres (*) rīcībā esošā datora bija veikta elektroniskā sarakste ar a/s „Nordeka” - 19.07.2007. bija nosūtīta elektroniskā vēstule Maršrutu sagatavošanas daļas vadītājam (*) ar pielikumu „*Tarifu tabula. 7983 Daugavpils–Rīga 08.40 2007.08. doc*”.

4.6. SIA „Daugavpils autobusu parks” 16.07.2007. bija nosūtījusi vēstuli Nr. 06-04/190 „Par braukšanas maksas grozīšanu” Autotransporta direkcijai. Šajā vēstulē SIA „Daugavpils autobusu parks” lūdza apstiprināt tarifu palielinājumu no 3,50 LVL uz 4,00 LVL tālsatiksmes maršrutā Nr. 7983 Rīga–Daugavpils. Autotransporta direkcija to atļāvusi sākot ar 10.08.2007.

A/s „Nordeka” 23.07.2007. bija nosūtījusi vēstuli Nr. 535 „Par braukšanas maksas izmaiņām” Autotransporta direkcijai ar lūgumu apstiprināt braukšanas maksas palielinājumu no 3,50 LVL uz 4,00 LVL sākot ar 01.08.2007. apkalpoto reisu autobusos tālsatiksmes maršrutā Nr. 7983 Rīga–Daugavpils. Autotransporta direkcija to atļāvisi sākot ar 10.08.2007. (Autotransporta direkcijas 18.10.2007. vēstule).

Ņemot vērā minēto, secinām, ka 19.07.2007. starp SIA „Daugavpils autobusu parks” Laika un kustības pētījumu inženieri (*) un a/s „Nordeka” Maršrutu sagatavošanas daļas vadītāju (*) ir notikusi informācijas apmaiņa par tarifu izmaiņu noteikšanu maršrutā Rīga–Daugavpils ar mērķi saskaņot cenu palielinājumu pirms minētās tarifu izmaiņas tika apstiprinātas Autotransporta direkcijā.

5. Tirgus dalībnieku viedokļu un argumentu analīze

5.1. 26.05.2008. Konkurences padome saņēma a/s „Nordeka” 26.05.2008. Nr. 250 vēstuli „Par a/s „Nordeka” viedokli lietā Nr. p/08/05/8” ar skaidrojumu, kurā norādīts, ka :

5.1.1. „(..) Uzskatām, ka lietā apkopotie materiāli nedod pamatu atzīt šādas vienošanās sekojošu apstākļu dēļ”.

1) „A/s „Nordeka” ar SIA „Daugavpils autobusu parks” nav veikusi vairākkārtīgu, sistemātisku vai jebkādu darbību, kas būtu vērsta uz minētās vienošanās panākšanu, veikusi viedokļu apmaiņu vai saskaņošanu”.

Šādam Iesniedzēja argumentam Konkurences padome nepiekrīt, jo Konkurences likuma 11. pantā nav noteikts, ka tirgus dalībnieku darbībām jābūt sistemātiskām, vairākkārtīgām, lai tiktu konstatētas šā likuma pantā aizliegtās darbības.

2) „Faktiski ir konstatēta atsevišķa SIA „Daugavpils autobusu parks” darbinieka, kurš nepieņem lēmumu savā uzņēmumā un kuram nav piešķirtas pārstāvības tiesības, rīcība, nosūtot a/s „Nordeka” darbiniekam braukšanas maksu tabulu. (...) A/s „Nordeka” darbinieks, kurš arī nepieņem lēmumu savā uzņēmumā un kuram nav piešķirtas pārstāvības tiesības, nekādu viedokļu apmaiņu vai saskaņojumus minēto maksu sakarā ar SIA „Daugavpils autobusu parks” neveica.”

Šādam Iesniedzēja argumentam Konkurences padome nepiekrīt, jo tirgus dalībnieks var kļūt par aizliegtās vienošanās dalībnieku faktiski jebkura tā darbinieka rīcības rezultātā. Lai sodītu tirgus dalībnieku par dalību aizliegtā vienošanā, nebūt nav nepieciešams, lai vadība būtu pilnvarojusi darbinieku rīkoties noteiktā veidā vai būtu informēta par viņa darbībām.

3) „Turklāt šādu cenu nosūtīšanu nevar uzskatīt par veiktu ar mērķi veikt neatļautus saskaņojumus pēc būtības, jo cena par pasažieru pārvadājumu maršrutā Rīga–Daugavpils bija zināma, jo abi minētie uzņēmumi atbilstoši LR Satiksmes ministrijas Autosatiksmes departamenta izsniegtajai atļaujai kopīgi apkalpo maršrutu Rīga-Daugavpils-Minska, kur cena maršrutā Rīga-Daugavpils Ls 4,00 apmērā bija noteikta jau agrāk.”

Šādam Iesniedzēja argumentam Konkurences padome nepiekrīt, jo, kā norādīts lēmuma 4.2. apakšpunktā, tirgus dalībniekam jānosaka patstāvīgi sava darbība tirgū un Konkurences padome ir konstatējusi, ka starp a/s „Nordeka” un SIA „Daugavpils autobusu parks” 19.07.2007. ir notikusi informācijas apmaiņa par tarifu izmaiņu noteikšanu maršrutā Rīga-Daugavpils.

4) „(..) *braukšanas maksu maršrutos pārbaudīja un noteica Autotransporta direkcija, (...). Tā kā pasažieru pārvadājumu tirgus tiek administratīvi regulēts (...)* nepastāv brīva sāncensība starp tirgus dalībniekiem (...)”

Šādam Iesniedzēja argumentam Konkurences padome nepiekrīt, jo saskaņā ar šā lēmuma 1.3. apakšpunktā Konkurences padomes secināto - katrs autopārvadātājs līdz 01.01.2008. savu noteikto braukšanas maksas tarifu noteica, ievērojot Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku, un saskaņoja to ar Autotransporta direkciju.

5.2. SIA „Daugavpils autobusu parks” neiesniedza savu viedokli par Konkurences padomes 28.04.2008. vēstulē Nr. 1145 „Paziņojums par lēmuma pieņemšanai nepieciešamo faktu konstatēšanu un Konkurences likumā noteiktā aizlieguma pārkāpumu” par Konkurences padomes argumentiem.

6. Naudas soda aprēķins

Saskaņā ar Konkurences likuma 12. panta pirmo un otro daļu, ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbībās šā likuma 11. panta pirmās daļas pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu.

Pamatojoties uz lietderības apsvērumiem un samērīguma principu, kurš paredz, ka labumam, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam, ir jābūt lielākam nekā viņa tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumam, Konkurences padome secina, ka administratīvā akta izdošana attiecībā pret a/s „Nordeka” un SIA „Daugavpils autobusu parks” ir nepieciešama, piemērota, vajadzīga un atbilstīga, lai sasniegtu tiesisku mērķi, proti, sodītu pārkāpējus par veikto pārkāpumu. Saskaņā ar taisnīguma principu par katru izdarīto pārkāpumu pārkāpējam jāpiemēro samērīgs sods. Turklāt administratīvā akta izdošana un pārkāpēju sodīšana ir nepieciešama, lai atturētu citus tirgus dalībniekus no Konkurences likuma pārkāpšanas. Konkurences padome secina, ka ar citiem līdzekļiem, kas mazākā mērā ierobežotu privātpersonas tiesības, tiesisko mērķi sasniegt nav iespējams.

Tā kā aizliegtas vienošanās pārkāpums ir noticis starp konkurentiem, tad saskaņā ar Konkurences likuma 12. panta trešo daļu Konkurences padome var uzlikt sodu līdz 10 procentiem no to pēdējā finansu gada neto apgrozījuma katram, bet ne mazāk kā 500 latu katram.

Lai noteiktu katram pārkāpumā iesaistītajam uzņēmumam piemērojamo naudas soda apmēru, Konkurences padome vadījās no Ministru kabineta 19.10.2004.

noteikumiem Nr. 862 „Kārtība, kādā nosakāms sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā un 13. pantā minētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – Noteikumi).

Naudas sodu saskaņā ar šo Noteikumu 3. punktu aprēķina no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas. Tā kā minēto aizliegtās vienošanās pārkāpumu Konkurences padome ar lēmumu konstatēja 18.06.2008., tad katra pārkāpumā iesaistītā tirgus dalībnieka naudas soda apmērs tiek aprēķināts no 2007. gada neto apgrozījuma. Ņemot vērā, ka saskaņā ar Gada pārskata likuma 66. panta pirmo daļu, virknei uzņēmumu ir tiesības iesniegt gada pārskatu 7 mēnešu laikā no finanšu gada beigām un, ka SIA „Daugavpils autobusu parks” atbilst minētajā likumā noteiktajiem kritērijiem, tad uz lēmuma pieņemšanas brīdi tā nav aprēķinājusi un nav iesniegusi 2007. gada neto apgrozījumu Valsts ieņēmumu dienesta Latgales reģionālai iestādei (Valsts ieņēmumu dienesta Latgales reģionālās iestādes 13.06.2008. vēstule Nr. 16.4.1/21888). Tādējādi Konkurences padome naudas sodu SIA „Daugavpils autobusu parks” aprēķināja no 2006. gada neto apgrozījuma.

Saskaņā ar Noteikumu 13. punktu, nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu.

Atbilstoši Noteikumu 14. punktam, nosakot pārkāpuma smagumu, ņem vērā:

1) pārkāpuma veidu (Noteikumu 14.1. apakšpunkts). Saskaņā ar Noteikumu 1.1. apakšpunktu vienošanās par tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem ir uzskatāma par horizontāla karteļa vienošanos, kas saskaņā ar Noteikumu 15. punktu klasificējama kā sevišķi smags pārkāpums. Ņemot vērā minēto un saskaņā ar Noteikumu 18.3. apakšpunktu, par izdarīto pārkāpumu naudas soda apmērs var būt no 1,5 līdz 7 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma;

2) katra iesaistītā tirgus dalībnieka lomu pārkāpumā (Noteikumu 14.3. apakšpunkts). Ņemot vērā to, ka SIA „Daugavpils autobusu parks” bija nosūtījusi informāciju par tarifu izmaiņām a/s „Nordeka” un a/s „Nordeka” nosūtīja atbildi SIA „Daugavpils autobusu parks”, Konkurences padome uzskata, ka SIA „Daugavpils autobusu parks” un a/s „Nordeka” ir līdzvērtīgi iesaistījušās minētajā pārkāpumā.

Atbilstoši ar Noteikumu 17. punktam, kopējo naudas soda apmēru par vienu pārkāpumu aprēķina, summējot saskaņā ar šo Noteikumu 18. un 19. punktu noteiktos naudas sodus.

Ņemot vērā to, ka lietā ir konstatēts viens pārkāpums, un atbilstoši Noteikumu 19.1. apakšpunktam, ja pārkāpuma ilgums nepārsniedz gadu vai pārkāpums izpaužas kā vienreizēja darbība, saskaņā ar šo Noteikumu 18. punktu noteikto naudas soda apmēru nepalielina.

Konkurences padome nekonstatēja, ka lietā pastāv pārkāpēju atbildību pastiprinoši un mīkstinājoši apstākļi atbilstoši Noteikumu 20. un 21. punktam, kas ļautu palielināt vai samazināt naudas soda apmēru.

Saskaņā ar Uzņēmumu reģistra datiem 2007.gadā a/s „Nordeka” neto apgrozījums bija 5 718 897,00 LVL un 2006. gadā SIA „Daugavpils autobusu parks” neto apgrozījums bija 3 379 016,00 LVL.

Ņemot vērā Noteikumu 18.3.apakšpunktu Konkurences padome uzskata, ka a/s „Nordeka” piemērojams naudas sods” 1,5 procentu apmērā no 2007.gada neto apgrozījuma, kas sastāda 85 783,46 LVL un SIA „Daugavpils autobusu parks” - no 2006. gada neto apgrozījuma un tas sastāda 50 685,24 LVL.

Saskaņā ar Noteikumu 24. punktu, Konkurences padome var samazināt kopējo naudas soda apmēru, ja tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījums pārkāpumā iesaistītajā konkrētajā tirgū ir mazāks par 10% no šī tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma. A/s „Nordeka” neto apgrozījums lēmuma 2. punktā noteiktajā konkrētajā tirgū 2007. gadā bija (*)% (<10 %) ((*)) LVL) no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma. Ievērojot minēto un pamatojoties uz Noteikumu 24. punktu, Administratīvā procesa likuma 5., 13. un 66.pantu, Konkurences padome uzskata, ka a/s „Nordeka” naudas sods samērīgi samazināms, ņemot vērā a/s „Nordeka” pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījumu lēmuma 2. punktā noteiktajā konkrētajā tirgū, un tādējādi nosakāms 34 313,38 LVL apmērā. SIA „Daugavpils autobusu parks” neto apgrozījums lēmuma 2. punktā noteiktajā konkrētajā tirgū 2006. gadā bija (*)% (<10 %) ((*)) LVL) no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma. Ņemot vērā minēto, Konkurences padome uzskata, ka SIA „Daugavpils autobusu parks” naudas sods samērīgi samazināms un tādējādi nosakāms 40 548,19 LVL apmērā.

Tomēr Konkurences padome, ievērojot tiesību normu saprātīgas piemērošanas principu, kurš paredz, ka iestāde, piemērojot tiesību normas, izmanto tiesību normu interpretācijas pamatmetodes, lai sasniegtu taisnīgāko un lietderīgāko rezultātu un samērīguma principu, kurš paredz, ka labumam, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam, ir jābūt lielākam nekā viņa tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumam (Administratīvā procesa likuma 66. pants), uzskata, ka konkrētajā situācijā labums sabiedrības interesēm var tikt sasniegts ar mazāku naudas sodu, jo:

1) a/s „Nordeka” maksu par braukšanu (tarifu) maršrutā Rīga-Daugavpils nebija mainījusi kopš 01.08.2005.;

2) SIA „Daugavpils autobusu parks” maksu par braukšanu (tarifu) maršrutā Rīga-Daugavpils nebija mainījusi kopš 01.11.2004.

Konkurences padome, ņemot vērā augstāk minēto, uzskata par pamatotu un nepieciešamu samazināt naudas sodu a/s „Nordeka” un SIA „Daugavpils autobusu parks”, nosakot naudas sodu:

1) a/s „Nordeka” 22 989,97 LVL apmērā;

2) SIA „Daugavpils autobusu parks” 27 167,28 LVL apmērā.

Tādējādi, pamatojoties uz Konkurences likuma 8. panta pirmās daļas 3. punktu, 11. panta pirmās daļas 1. punktu, 12. panta pirmo un trešo daļu, Ministru kabineta 19.10.2004. noteikumu Nr. 862 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par

Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā un 13. pantā minētajiem pārkāpumiem” 3., 13., 14., 15., 16., 17., 18.3. apakšpunktu, 19., 20., 21. un 24. punktu, kā arī Administratīvā procesa likuma 8., 13., 65. un 66. pantu, Konkurences padome

nolēma:

1. Izbeigt lietas izpēti par Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „Dautrans” darbībās.

2. Konstatēt Konkurences likuma 11. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu a/s „Nordeka” un SIA „Daugavpils autobusu parks” darbībās.

3. Uzlikt a/s „Nordeka” naudas sodu 22 989,97 LVL apmērā. Uzlikto naudas sodu ne vēlāk kā 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā no lēmuma saņemšanas dienas ieskaitīt valsts budžetā (Valsts kasē, reģ.Nr.90000050138, kontā Nr.LV78TREL1060001019900, kods TREL22), norādot lēmuma par naudas soda uzlikšanu numuru un datumu.

4. Uzlikt SIA „Daugavpils autobusu parks” naudas sodu 27 167,28 LVL apmērā. Uzlikto naudas sodu ne vēlāk kā 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā no lēmuma saņemšanas dienas ieskaitīt valsts budžetā (Valsts kasē, reģ.Nr.90000050138, kontā Nr.LV78TREL1060001019900, kods TREL22), norādot lēmuma par naudas soda uzlikšanu numuru un datumu.

5. Uzlikt a/s „Nordeka” pienākumu 10 dienu laikā pēc 3. punktā minētā termiņa notecējuma paziņot Konkurences padomei par uzliktā naudas soda samaksu.

6. Uzlikt SIA „Daugavpils autobusu parks” pienākumu 10 dienu laikā pēc 4. punktā minētā termiņa notecējuma paziņot Konkurences padomei par uzliktā naudas soda samaksu.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja v.i.

R. Jonītis